KATKI

Devrimci Sosyal Demokrat

* «Eğitim Sorunu» Hakkında

* Öğretmenlerin Sorunları ve Görevleri

* Boykot-İşgal Hareketleri

YIL 5 - SAYI 19 - EKİM 1975 FİYATI 5 LİRA

Sahibi: A. E. Güran; Bu sayı için Yazı İşleri Sorumlusu: Nuray Güner; Aylık Siyasî Dergi Her ayın ilk haftasında çıkar — İlân kabul etmez — Yazışma adresi: Evkaf Sokak Akal Han No. 17/11 Çemberlitaş/İstanbul Gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlanmasın geri verilmez — Yıllık Abone 50.— 6 Aylık 30.— TL.
Dizildiği yer ALTUĞ Matbaası, Basıldığı yer ZAFER Matbaası.
Genel Dağıtım : İstanbul Dağıtım : Cağaloğlu Yokuşu, Kemaliye Han No. 14/4 İstanbul

OKUYUCUYA

KATKI, bir «tekke» değildir; «cunta» veya bir «cunta yanlısı» hiç değildir. Dolayısile «Katkıcılık» diye birşey sözkonusu olamaz. Bununla beraber, «kelle hesabı yapmak» veya «adam toparlamak» yönünde bir endişemiz de yoktur.

«Katkıcılık» adı altında yapılacak, her türlü temas, ilişki - veya «fındık fareliği» - KATKI'yı bağlamaz; yalnız o ilişkiyi kuran tarafları bağlar. Dergi'de adı geçen bir kişi de olsa, yine bu böyledir!..

KATKI, Dergi olarak legal bir yayın organıdır. Fakat herşeyden önce KATKI, somut bir fikirdir. Öyle ki: «yığınlarca benimsenip maddi güç haline gelebilen» bir fikirdir.

KATKI, herkesin - yığınların tarihî mücadelesine - katabileceği nesi varsa, ona sahip çıkar, ama hiç kimsenin egosuna, subjektivizmine angaje - mahkûm - olmaz.

Bu durumuyla, bir bütün olarak KATKI, herkesin, ve fakat - aynı zamanda - hiçkimsenindir.

KATKI'ya karşı baskı yöntemleri gittikçe daha ince biçimlere doğru geliştirilmektedir. İsmi ve fikrî muhtevası (fikir yapısı) üzerinde yapılan spekülâsyonlarla beraber, maddi varlığına da sahip çıkılmak istenmektedir. Meselâ uzunca bir süredir haberleşme olanakları kısıtlanmaktadır.

Fakat bütün bu girişimler, denemeler, KATKI'yı görevini yapmaktan alıkoyamaz ve saptıramaz.

KATKI, doğruları formüle edip yığınlara ulaştırmak ve yığınların yolu üzerine dikilen yanlışları yıkmakla görevlidir.

Onun için KATKI hakkında yapılan ve yapılacak olan her türlü spekülasyon ve «fiskos» eleştirileri, bir «küçük burjuva mastürbasyonu» olmaktan öte anlam taşımaz.

Kaldı ki, KATKI'yı provoke etmeye, en birinci CIA uzmanının bile gücü yetmez.

Herkes anlayabildiği kadar, bilinci çapında KATKI'yı savunmalıdır. Ama, yapacağı hatalardan KATKI'nın sorumlu olmayacağının bilincinde olarak «çızmeden yukarı çıkmamalı»dır.

KATKI, kariyeristlerin malı olmadığı için, spekülatörlere, provokatörlere, ajanlara da mahkûm olmaz.

Ancak, gerekli şeyleri söyleyemez duruma gelirse, KATKI yığınların bağrında kaybolur, görülmez. Bu durum, faşizmin en yüksek aşaması demektir.

Ama yığınların basıncıyla, faşizmin telörgüleri parçalanıp da yığın hareketleri, dalga dalga - yine - yükselmeye başladı mı, KATKI daha büyük bir heybetle yeniden boy gösterir.

KATKI

SINIFLI TOPLUMLARDA «EĞİTİM» KAVRAMININ KARMAŞIK İÇERİĞİNE MARXİST AÇIDAN BİR YAKLAŞIM

A. E. Güran

Marksizmin klâsik temel formüllerinden - konumuzu, gerektiği kadar aydınlatmaya yetecek olan - bazıları, şunlardır:

— Siyasi karakteri tayin eden, yaşayış durumudur. (Manifest)

— Politik yapı ile maddi yaşama şartları arasında uygunluk vardır. (Manifest)

— Yaşama şartları değişince, bilinç de değişir. (Manifest)

— Bir devre hakim olan fikirler, daima hakim sınıfın fikirlerinden ibarettir. (Manifest)

— Fikirler, üretim ve mülkiyet ilişkilerinden doğar. (Manifest)

— Fikirlerle mülkiyet şekilleri ve mülkiyet ilişkileri arasında bağlantı vardır. (Manifest)

— Toplumun maddi üretim güçleri (kuvvetleri), gelişmelerinin belirli bir aşamasıda, mevcut üretim ilişkileriyle, veya hukuk dilini kullanırsak mülkiyet ilişkileriyle - o zamana kadar gelişip serpilmelerini çerçeveleyen ilişkilerle - çatışırlar. (Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı)

— Hukuk, hakim sınıfın kanun haline getirilmiş iradesidir. (Manifest)

— Modern üretim güçleri, demode üretim ilişkilerine isyan eder. (Manifest)

— Kazanılmış yeni üretim güçleri (kuvvetleri) sayesinde insanlar üretim biçimini değiştirirler; ve üretim biçimi ile beraber, bu belirli üretim biçiminin zorunlu ilişkilerinden başka birşey olmayan bütün ekonomik ilişkileri, değiştirirler. (Marx'ın Annenkof'a yazdığı mektuptan)

— İnsanların üretim güçlerinde (kuvvetlerinde) meydana gelen bir değişiklik, üretim ilişkilerinde zorunlu olarak bir değişiklik intaç eder. (Felsefenin Sefaleti)

— Mülkiyet ilişkileri, üretim güçlerinin gelişmesine engel olur ve sınıf savaşı halinde keskinleşen çıkar çatışmaları, yeni bir sosyal devrim aşamasının kapılarını açar. Ekonomi temeli değişirken, toplumun bütün muazzam üst yapısı da değişir. (Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı)

— Üretim ilişkilerinin tümü, toplumun ekonomik yapısını, reel temelini meydana getirir, ki bu temel üzerinde hukukî ve politik bir üstyapı yükselir... (Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı)

— Temerküz eden üretim araçları ve sosyalize olan emek, kapitalist mülkiyet ilişkileri kılıfına sığamayınca onu parçalayacaktır. (Kapital, Cilt I)

* * *

Sınıflı toplumlarda, «Demokratik Devrim» süreçleri dışında, üretim biçimi ile mülkiyet anlayışı büyük bir uyuşmazlık gösterir.

Çünkü sınıflı toplumlar, yeni üretim biçimini oluşturacak üretim güçlerini bağrında taşıyan yığınlar ile eski mülkiyet anlayışını kullanarak bunlara baskı yapan hakim sınıflardan meydana gelir.

Sınıflı toplumlardaki, sınıflararası ideolojik çatışma, - özünde - hakim sınıflar tarafından benimsenmiş eski (geleneksel) «mülkiyet ilişkileri» ile, - üretim araçları ve üretim biçimine paralel olarak gelişmekte bulunan - yeni «üretim ilişkileri»nin çatışması demektir.

Feodal mülkiyet ilişkileri, gelişen üretim araçlarının ortaya çıkardığı üretim biçimine uygun olarak doğan burjuva üretim ilişkileri tarafından - üretim güçlerinin yaptığı devrim yoluyla - ortadan kaldırılmıştır.

Bugün kapitalist toplumlardaki, burjuva mülkiyet ilişkileri de gelişmekte olan sosyalist üretim ilişkileri tarafından ortadan kaldırılmaktadır.

Modern komünist topluma giderken, sınıfların kalkması süreci, aynı zamanda mülkiyet ilişkilerinin, üretim ilişkileri üzerine oturması veya sınıflı toplumda farklılık gösteren bu iki ilişki şeklinin çakışması süreci demektir.

Mülkiyet ilişkileri muhakkak ki üretim ilişkilerine bağlıdır. Hatta «Demokratik Devrim» aşamalarında bu ilişkiler, biribirine uygun düşer. Ancak, sınıflı toplumlarda, «Demokratik Devrim» aşamasından sonra ortaya çıkan - merkezi iktidarı eline geçiren - hakim sınıf, - yığınlarla beraber meydana getirdikleri üretim biçiminin gereği olan - mülkiyet ilişkilerine klişe şeklinde sahip çıkarken, bu mülkiyet ilişkilerini tayin eden üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin de modası geçmiş olur... Demek ki, hakim sınıfa mülkiyet ilişkilerini, üretim ilişkileri tayin eder ama hakim mülkiyet ilişkileri de doğmakta ve gelişmekte olan yeni üretim ilişkileri ile çatışır.

Toplumda tüm «altyapı»yı, üretim ilişkileri teşkil eder... Gelişmekte olan üretim güçleri, teknoloji, bilim, sanat, kültür, felsefe dal-

larında en orijinal buluşların basit ipuçlarını veren, - yani yeni bir ideolojinin çekirdeğini oluşturan - üretim ilişkileri geliştirirler.

Sınıflı toplumlardaki «üstyapı» ise, mevcut mülkiyet ilişkileri üzerinde teşekkül eder... Gelişmekte olan üretim güçlerine karşı tutucu hakim sınıf, demode duruma gelen mülkiyet ilişkilerini - klişe şeklinde - bir baskı aracı olarak kullanır. Bu «mülkiyet ilişkileri» üzerine çeşitli «entellektüel gösteriliş (representation)»ler, yani fetişler işler, Hakim «mülkiyet ilişkileri»nin entellektüel gösterilişi, o sınıflı toplumun moral, estetik, hukuk, bilim, felsefe anlayışını ortaya koyar; veya tek kelimeyle, «hakim ideoloji»yi belirler.

Toplumdaki hakim ideoloji, «sosyal ilişkiler»in esasını meydana getirir.

O halde, **sınıflı bir toplumda, yani mülkiyet ilişkilerinin, üretim ilişkilerinden kopuk olduğu bir toplumda, sosyal ilişkiler, üretim ilişkilerinden farklıdır; ve bununla çelişir... Son tahlilde diyebiliriz ki: «Sosyal ilişkiler»in tümü, insan toplumunun «üstyapı»sını meydana getirir.**

Demek ki, sınıflı bir toplumda, «sosyal ilişkiler» denilen şey, - özünde - modası geçmiş «mülkiyet ilişkileri»ni usturuplu bir şekilde sürdürmek veya çoğunluğa nazaran «gâsıplık» durumuna gelmiş bir mülkiyet anlayışına kılıf uydurmak demektir.

Hakim sınıf ideolojisi yani hakim sosyal ilişkiler, tüm kategorileri ile üretim güçlerinin sömürüsünün değişik ifadeleridir.

«Sosyal ilişkiler» dediğimiz, hakim sınıfın bireyleri arasındaki anlaşma yolları - ve bunun en yalın hali olan «mantık» bile -, üretim güçlerini bağrında taşıyan yığınların sömürüsünden ve bu sömürü ganimetlerinin paylaşılmasından başka bir anlama gelmez. Hakim sınıf bireyleri ancak ve yalnız, ezdikleri yığınların istismarında anlaşırlar ve bir sınıf olarak bütünleşirler.*

*** Tek başına, «anlaşma, uzlaşma (kardeşlik)», «benzerlik (aynılık)», «özdeşlik» gibi kavramlar, Aristo Mantığının idealleridir. Halbuki Diyalektik Mantık bize her «kardeşlik»in bir «düşmanlık»a karşı, veya her «anlaşma»nın bir «istismar» sonucu, her «özdeşlik»in de bir «modül»ün inkârı olarak düşünülebileceğini öğretiyor... Bir «bütün», ister matematik, ister fizik, ister sosyolojik (v.b.) veri olsun, biribirini ortadan kaldırabilen (nötrleyebilen) zıtlardan müteşekkil bir çelişkiler cümlesidir. Dar bir aralıkta (interval), sarfınazar ettiğimiz**

- veya gözönüne almadığımız - bir «modül»e, bir «boşluk»a, bir «düşmanlık»a nazaran elde edilen «özdeşlik», «benzerlik», «kardeşlik» ilişkileri, bütün zaman ve mekânlarda «tüm elemanlar», «tüm varlıklar», «tüm insanlar» için düşünülemez. Böyle bir düşünce, - yargı -, ancak, sekter bir ideolojinin azgelişmiş - yutturmaca - mantığından çıkar. Bu mantığın ilk çıkışında (orijinalinde) bizzat kendisi, kölelerden sarfınazar - onların istismarı üzerine - kurulmuş ilişkilerin, - sosyal ilişkilerin - ürünüdür. Bu sosyal ilişkiler ise, - kölelik üretim biçiminin belirlediği -, kölelik üretim ilişkilerini yok sayan, asya tipi üretimin «yağma ekonomisi»nden kalma bir mülkiyet anlayışının ilişkileridir.

Gerçekte, her şey zıttıyla beraber varolur veya ortadan kalkar. Marxistler, «kötülük»lerin ortadan kalkması için çalışır. Çünkü bize bütün «tarih öncesi»nin mirası olan «kötülük»ün ortadan kalkması, «iyilik» kavramındaki - sekter doktrinlerin, sekter ideolojilerin hikmet-i vücudu olan - izafî muhtevayı da ortadan kaldıracak ve insanlık tek bir «iyilik» kavramında birleşme sürecine girecektir.

Fakat «kötülük»ler ortadan kalktıkça, yaklaşım sağlanacak olan bu tek ve gerçek «iyilik» kavramının muhtevası, - bugünkü aşamada - sekter ideolojilerle beyni yıkanmış dangalaklar tarafından kolay kolay anlaşılamaz... Halbuki - anlayabilenler için -, bu gerçek «iyilik» kavramının - sekter olmayan - muhtevasına, insanlığın ilk yazılı eserlerinde, orijinal din kitaplarında, «kaybedilen bir durumun, özlenen - hayal, meyal - anıları» şeklinde de rastlanabilir.

Sırası gelmişken, yaptıkları turistik gezilerden sonra ahkâm kesen bizim dangalaklara konumuzla ilgili yanıtı da verelim: Sosyalist ülkelerdeki insanlar sırıtmıyorsa, ağlamıyor da... Anladığınız şekilde hissi ve cıvık bir arkadaşlık göremiyorsanız, ilkel komplekslere, «gıcık»lara dayanan düşmanlık da görmezsiniz... Bu gibi eleştirilerinizi(!) gelişmiş kapitalist ülkelerin insanlarının büyük çoğunluğu için de kullanırsınız; çünkü oralarda da muhatap olabildiğiniz ve hoşlandığınız tabaka ancak ve yalnız, dükkâncı, mükkâncı gibi küçük burju-

valar ile işsiz güçsüz, serseri - lumpen - lerdir... En ilkel mutluluk fetişi olan «sırıtmak»tan daha yüksek bir mutluluk tezahürünü anlayacak ve kavrayacak seviyede değilsiniz, siz!... Mütekâmil insanın, ilkel çelişkilerin üstüne çıkmış insan demek olduğunu da bilmezsiniz. O toplumlarda, «zırlayanlar (ağlayanlar», ve «sırıtanlar» gibi insan kategorileri olmadığı gibi «zırlamak» ile «sırıtmak» halleri süratli bir tempoyla biribirini takip eden dengesiz insanlar (tipik küçük burjuvalar) da yoktur; veya akıl hastahanelerindedirler...

Bu arada şu önemli noktayı da açıklayalım ki, toplumdaki «entellektüel» kaliteyi, metafizik olarak (mesela üstün insanlar kategorisi filan gibi) ele aldığımız zannedilmesin.

Entellektüel kalite, veya bir entellektüel bireyin yetişmesi, muhakkak ki bir sömürü neticesidir. Ama bu sömürü, bütün insanlığın, bütün sınıflı toplum aşamalarının mirasıdır; ve yalnız son hakim sınıfın sağladığı olanak değildir... Mselâ, burjuva hakim sınıfını inkâr eden ilk devrimci aydınlar, genellikle o zamana kadar - insanlığın, - kültür mirasının en yetkili vârislerini barındıran son hakim sınıf, feodallerin, kalıntıları idi. O zamanlarda burjuvazi, henüz gerekli entellektüel kaliteye ulaşamamış, insanlığın tarihî kültür mirasını hazmedememişti...

Modern Komünist Toplum'a yaklaşılırken, insanlığın «tarih öncesi»nin kapanmasıyla, bin yıllarca «ezilen insan yığınlarının kanları ve gözyaşları ile» kazanılmış «entellektüel» nitelik, bütün insanların ortak vasfı olacaktır. Çünkü, **üretim ilişkileri, sosyal ilişkilerle çakışmaya doğru giderken, modern «üretim güçleri»nin, kan, kemik ve etten müteşekkil kısmı, gittikçe küçülecek ve insanlık, maddeye hükmeden salt bir bilinç seviyesine yükselecektir.**

Üretim araçlarının gelişmesi, yeni üretim güçlerinin ortaya çıkması ve yeni üretim biçimi ile beraber doğan yeni üretim ilişkileri, en orijinal buluşların basit ipuçlarını - veya yeni bir ideolojinin ilk filizlerini - verirken, aşamacılığını yitirmiş bir hakim sınıfın büyük çelişkilerini gizleyen ve yeni üretim güçleri üzerinde bir baskı aracı durumuna gelen «sosyal ilişkiler»in (sosyal düzenlerin), inkârcıları, yani devrimci entellektüeller çıkar. Bu devrimci aydınlar - hakim - sosyal ilişkilerin çelişkilerini «teşrih» ederek, hakim ideolojiyi eleştirirlerken, gelişmekte olan üretim ilişkilerinin verdiği ipuçlarından, yeni ideolojinin ortaya çıkmasına katkıda bulunurlar.

Hakim sınıf ideolojisinin eleştirisine, inkârına (negation) geçen

devrimci aydınlar ile yeni üretim ilişkilerini geliştirmekte olan üretim güçleri, biribirlerini - karşılıklı olarak - etkiliyerek geliştirirler.

Her nazarî açılım (yeni teoriler veya genişletilmiş teoriler), hakim sınıf ideolojisinin eleştirisinden - inkârından - doğduğu gibi, her pratik keşif de yeni üretim ilişkilerinden doğar.

Gelişen pratikte farkına varılan - keşfedilen - yeni bir olay, eski teoriye uymuyorsa, bu teorinin eleştirisi yapılır; ve «genişletilmiş (extension)»i inşa edilir. Bu yeni teori - kalite farkı ile - eski teorinin izah edebildiği bütün olayları izah ettiği gibi, pratikte yeni keşfedilen olayları da açıklar.

Diğer taraftan, eski bir teorinin, soyut platformda yapılan bir eleştirisi ile, yenisi, «genişletilmiş»i inşa edilebilir. Bu şekilde kurulan bir yeni teori de, o zamana kadar pratikte farkına varılamamış bazı yeni olayları işaret eder ve bunların pratikte ortaya çıkarılmasını sağlar*...

*** Meselâ, bilindiği gibi klasik Mekanik teorisinde, dinamiğin esas kanunu, pratikte görülerek farkına varılan - söylentiye göre «bir elmanın ağacından düşmesi» gibi - bir olaydan esinlenilerek, Newton tarafından F=m.d2v/dt2 şeklinde formülleştirilmiştir.**

Ama bu klasik Mekanik teorisini soyut platformda eleştirerek, «rölativite» kavramı ile genişleten Einstein, bu yeni teorinin iç mantığından yararlanarak - kâğıt üzerinde - dinamiğin esas kanununu F=d2(mv)/dt2 şeklinde formüle etti... Soyut platformda gerçekleştirilen bu büyük keşfin pratikteki «mütekabil»i ancak uzun yıllar sonra varılan «uzay çalışmaları» şeklindeki üretim ilişkileri içinde «kütlenin, ivme ile değişmesi» olarak tahkik edildi ve kavrandı.

Bilindiği gibi kapitalistler, üretim biçiminin, Einstein'ın teorik buluşunu pratikte tahkik edebilecek seviyeye kadar (uzay çalışmaları) geliştirilmesine ancak Sovyetler Birliği Devleti ile bir - pragmatik - «yarış» sözkonusu olunca razı olmuşlardı.

Bugün de USA'da pek çok bilim dalında nice bilim adamları vardır ki yeni teoriler geliştirebilirler; veya geliştirmişlerdir. Ama hakim sınıf, mevcut üretim biçimini geliştirecek, (ekonomik dengeyi(!) bozacak) mevcut sosyal ilişkileri bozacak, yani hakim ideolojiyi yıpratacak diye, bunları hasıraltı eder... Büyük tröstler,

bazı bilimsel konuların «araştırılması»nın patentine sahiptir; yani «bilimsel araştırma»yı bile tekele almıştır; onların tayin ettiği yerde, onların emrinde (maaşlı, burslu) olmayan hiçkimse, bu konularda araştırma yapamaz; ve yayınlayamaz.

USA'da soyut bilimsel (pure scientific) çalışma olanakları (özel sektör ve devlet bursları filân), gittikçe kısıtlanmaktadır. Bu olanaklar gittikçe, - pragmatik bir amaç güdülerek - kantitatif - ve lüks - üretime yarayacak pratik - teknik - branşlara yöneltilmektedir... Bu branşlar tröstlere, - «pure sciences»'den sertifikalı - teknik yöneticiler, - «ekonomist» sertifikalı - pazarlama uzmanları (modern bezirgânlar), - «sosyal bilimler» sertifikalı - halkla ilişkiler(!) uzmanları (modern halk ispiyonları, halk casusları), v.b. kazandırır... Bilindiği gibi «ispiyonlar», monarşilerin «emniyet teşkilâtı» idi... Şimdiki modern ispiyonların görevi ise daha kapsamlı ve kalitelidir; çünkü bunlar yalnız merkeze bilgi vermekle değil aynı zamanda mükemmel(!) provokasyon planları hazırlamak ve tatbik etmekle de yükümlüdürler.

Bu modern zorbalar - veya monarklar - güruhu, mevcut mülkiyet ilişkilerinin veya müesses sosyal ilişkilerin gerektirmediği hallerde, hiçbir oluşuma - yeniliğe - olanak tanımazlar; ve bu durumlarını açıkça ilân da ederler, «pragmatistiz!» diye... Yani onlar, mevcut mülkiyet ilişkilerini - yani müesses sosyal ilişkileri - bilimsel alanda eleştirerek bozacak(!) ilerici, devrimci aydınlara da, değişmekte olan üretim biçimini oluşturan ve tabii ki yine mevcut sosyal ilişkileri bozacak olan yeni üretim ilişkileri geliştiren, üretim güçlerine de düşmandırlar...

USA'da, üretim güçlerinin, sapık - metafizik - sekter doktrinlerin peşine takılıp dejenere olması - tahrip edilmesi - sağlanıyor. Buna paralel olarak artan işsizlik ve âdi suçluluk oranına, «diktatörler» şimdilik aldırmıyorlar. Çünkü bu şekilde, üretim güçlerinin yığınlarla bütünleşerek, toplu eylemlerle yeni üretim ilişkilerini düzenleyip, bir evrensel ideolojiden çıkış yolu bulmaları önleniyor.

Temeldeki bu durum pek tabii «üstyapı»ya da yan-

sıyor; ve müesses sosyal ilişkilerin - hakim ideolojinin - bilimsel inkârını - eleştirisini - yaparak topluma yeni ufuklar açacak devrimci aydınların çıkması, - yayın tröstlerinin psikolojik harp, beyin yıkama metodlarıyla, pragmatizme, metafizik doktrinlere dayalı korkunç bir propaganda kampanyası ile - olanaksız hale getiriliyor.

Alt yapıdaki dejenerasyon ve çürüme ile buna paralel olarak gelişen üstyapıdaki «pragmatizm» tutuculuğu, USA toplumunu büyük bir çıkmazın içine doğru sürüklemektedir. Aşamacı, devrimci aydınlara geçit vermeyen bu üstyapı, yalnız - ekonomik krizlerin zor bir döneminde - pragmatizm'den çıkış yolu bulamayıp, tedbir olarak ancak «cinnet» getirebilecek olan darkafalı, «aydın-geçinir»leri barındırmaktadır. Bunun böyle olduğunu, USA Devlet Başkanlığına gelen şahısların gittikçe daha yüksek kaliteden «dangalak» oluşu ile de anlayabiliriz... Burada sözkonusu olan «cinnet» her halükârda, bir nükleer harp çılgınlığı demektir... O halde buradan kolayca anlaşılabilir ki, «detent» politikası, aynı zamanda, cinnete doğru giden bu azılı saldırgan «cowboy»ları, «easy boy! easy!» diyerek «yumuşatma» politikasıdır... Gerçekten, bu saldırgan güruhun, bir maceraya atılması ve dünyayı bir felakete sürüklemesi önlenebildiği taktirde, USA halkları, devrimini yapacak ve dünyaya modern bir sosyalist entegrasyon (blok) örneği gösterebilecektir... Emperyalizmin azılı saldırgan diktatörleri, dünya çapında tecrit edilip, bütün dünya halklarına teşhir edilmelidir!...

Hakim sınıfın ideolojisini eleştiren ve zorunlu olarak sosyal ilişkilerin üstüne çıkan (yani hakim sınıf tarafından, asosyal, bozguncu filân ilân edilen) devrimci aydın, pratik hayatta - günlük hayatta - da zorunlu olarak, yeni üretim güçlerinin arasında yerini alır.

Topluma karşı «objektif»lik ancak müesses sosyal ilişkilerin - yani sömürü ganimetlerini paylaşma ilişkilerinin - üstüne çıkmış devrimci aydınlar için sözkonusudur.

Hakim sınıf hiçbir zaman, «kendi mezar kazıcısı»nın, casusunu kendi arasında - içinde - barındırmaz; bunun aksini iddia etmek, devrimlerin gereğini anlamamak veya kabul etmemek demektir.

«Demokratik Devrim» Türkiye'sinde Eğitim

Yukarıdaki açıklamalardan anlaşılacağı gibi, sınıflı toplumlarda eğitim, - içerik olarak - genel hatlarda ikiye ayrılır:

1) Hakim Sınıf Eğitimi: Müesses sosyal ilişkilerin, hakim ideolojiye göre düzenlenmesi ve yığınlardan, bunları en iyi bir şekilde belliyebilen bireylerin seçilmesi - devşirilmesi - demektir.

Hakim sınıf, böyle bir «didaktik» ve «eliminatif» eğitim vasıtasile, üretim güçlerine baskı yapma (bukağı vurma) ve hakimiyetini sürdürmeyi sağlayacak maddi şartları yaratma, yani bir «devşirmeler ordusu» (meselâ bürokrasi) kurma amacını güder... Bu eğitim biçiminin «imtihan usûlü», geniş yığınlardan en iyi ezbercileri (hâfızları) bulmaya yarar. Aynı zamanda, - geniş yığınlar açısından - bu eğitim, şanslı(!) bireyleri, bulundukları çevrelerin üretim ilişkilerinden ayırıp - kurtarıp(!) -, hakim sınıf içinde yaşama imkânı sağlayan bir «lotarya» anlamındadır.

2) Devrimci Eğitim :

a — Entellektüel Eğitimi: Müesses sosyal ilişkilerin, hakim ideolojinin - bilimsel platformda - gerekli yüksek seviyede eleştirisini yapabilecek, yani hakim sınıfı, - evrensel çapta bir burjuva sınıfı olarak - inkâr (negation) edebilecek devrimci aydınların yetiştirilmesi demektir... Bu devrimci aydınlar, her branşta, burjuva ideolojisini evrensel çapta eleştirebilecek ve mahkûm edebilecek kalitede yetiştirilir. Yani bunlar, branşlarında, dünya çapında birer mütehassıs olarak yetiştirilirler; yani memleket çapında «biz bize benzeriz» mastürbasyonunun, veya «koyunun olmadığı yerde, keçi abdurrahman çelebidir.» anlayışının oyuncağı edilmezler.

Bu eğitimde kantite değil, entellektüel kalite önemlidir... Ve bu eğitimin yapılacağı müesseselerin ismi - genellikle, - Bilimsel Araştırma Enstitüleri'dir.

b — Yığın (halk) Eğitimi: Üretim ilişkilerinin düzenlenmesi demektir; ve bu ilişkilerin, üretim araçları ve üretim biçimi ile beraber geliştirilmesi amacını güder.

Bu ilişkilerin geliştirilmesi, bu ilişkilerin doğuracağı ideolojik filizlerin geliştirilmesi anlamından ayrılamaz. Pratikte ortaya çıkacak basit ipuçları, hakim ideolojinin eleştirisinde, entellektüel - teorik - ifadesini bulmalıdır... Aynı şekilde Bilimsel Araştırma Enstitülerinde elde edilecek teorik açılımlar, pratikte mütekabilini aramalıdır.

Bundan dolayı, entellektüel eğitim müesseseleri ile halk eğitim müesseseleri, belirli - devamlı - bir ilişki içinde bulunmalıdır.

⁂

Bilindiği gibi bugün bizim burjuvazinin de - mal bulmuş mağribî gibi - batıdan kapmış olduğu «üniversite» tipi eğitim, «monarşi»lerin (tek adam yönetimi) felsefesinden doğmuş olan bir «allâme-i kül» yetiştirmek eğitimidir. Tabii ki monarklar, ancak, kendilerinin «allâme-i kül» den olduklarını iddia ederek, «tek adam yönetimi»ni, - yığınlara - en rasyonel yönetim biçimi olarak empoze edebiliyorlardı.

Burjuvazi de doğuşunda, kendi ideolojisini «nihai hakikat (son gerçek)» olarak görüp, tanıtmaya başlayınca, bu en evrensel(!) ve son(!) dünya görüşünü yaymak için, üniversiteleri, monarkların kendisi için biçmiş olduğu bir «kaftan» gibi gördü; ve hemen benimsedi.

Bizim burjuvazi ise bu müesseseleri, - medreselere çok benzemesinden dolayı - hiç yadırgamadı.

Halbuki, - bugünkü aşamada - toplumdaki sınıfları kabul etmek durumunda kalan ileri kapitalist ülkelerin yöneticileri bile, «üniversel bilgi» diye birşey veremeyeceklerini kabul edip, üniversiteleri geri plana iten yeni eğitim müesseselerinin kurulmasına karşı çıkamamaktadırlar.

Kapitalizmin bugünkü gericilik döneminde, - mevcut mülkiyet ilişkilerinin entellektüel gösterilişi olan - sosyal ilişkilerin belletilmesi anlamındaki «üniversite eğitimi», hem üretim ilişkilerinden (en geniş üretim biçiminin ilişkileri anlamında) soyutlanmış, hem de entellektüel aşamacılığa (bilimsel araştırmalara, sanat çalışmalarına) cevap veremez, ayak uyduramaz duruma gelmiştir.

Onun için bugün - hele devrimciler açısından - sözkonusu olan, «üniversite reformu» değil, «eğitim reformu»dur. Üniversiteler, bugün, yıkılmaya yüztutmuş bir düzenin, en çok çürümüş müesseselerinden biridir.

Üniversite eğitimi - bugün için artık - bir «devekuşu eğitimi»dir... Çünkü bu müesseselerden çıkanlar, ne - herhangi bir branşta - yüksek entellektüel seviyeye çıkabilmekte, ne de üretim ilişkilerine oturarak, pratik sorunların çözümünü yüklenebilmektedirler... Yani üniversite mezunları, ne «kuş», ne de «deve» olabilmektedirler; üstelik, pratik ve entellektüel hayatta, zor durumlarda kaldıklarında, tipik küçük burjuvaların, sorumluluk almayan ve gerçeklerden kaçan (demagoji yapan) tavrını takınarak, -başını kuma gömen «devekuşu» - imajını, iyice canlandırmaktadırlar...

⁂

Eğitim sorunu üzerinde çalışacak olan devrimci arkadaşlar, Türkiye'nin bugünkü aşamasında artık «sosyalizm kalpazanları»nın etkisin-

den kurtulmalı ve - ilerici, devrimci - eğitim anlayışında, «emperyalizme karşı eğitim» filân şekillerindeki «talebe protestoları»nın, soyut klişelerini aşmalıdırlar.

Devrimci eğitim diyince, şüphesiz ki aklımıza önce Halk (Yığın) Eğitimi gelir.

Bugün ülkemizdeki - hakim - sosyal ilişkilerin özünde, - karmaşık olarak - feodal ve burjuva mülkiyet ilişkileri yatmaktadır. Fakat buna karşı, hem kırsal kesimde ve hem de endüstri kesiminde, süratle sosyalize olan emeğin (canlı üretim gücünün) biçimlendirdiği, sosyalist üretim ilişkileri gelişmektedir.

Bir «halk eğitimi», bu üretim ilişkilerinin serbestçe geliştirilmesini sağlamak için, - herşeyden önce -, müesses sosyal ilişkilerin, üretim güçleri üzerine yaptığı baskıyı kaldırmak amacını güder:

Çukurova'da ücretle tarım emekçiliği yapan bir adam, feodal mülkiyet ilişkilerinin (anlayışının) içine hapsedilmiştir. O, tarım işçiliği niteliğini geliştirmeye - sınıf bilincini arttırmaya - çalışmak yerine, bütün gücünü meselâ ailesini - feodal mülkiyet ilişkilerinin belirlediği - feodal moral, estetik, hukukî (örf ve adet şeklinde de olsa) düzenini korumak ve bu düzende istikbâlini sağlamak için harcamaktadır. Onun pratikte bulunduğu üretim ilişkileri içinde, feodal mülkiyet ilişkilerinin empoze ettiği «aile namusu» fetişini savunmak ve korumak için harcadığı güç, üreticiliğinin ve yaratıcılığının büyük bir kısmını yok etmektedir... «Toprak sahibi olmak» tutkusu ise onu kahreden bir baskı unsuru olmaktan başka birşey ifâde etmez.

Radikal sol anlayışla, yapılacak didaktik bir sol eğitimle, onlara «toprak mülkiyetini kaldırıyoruz!» veya «bu namus anlayışını değiştiriyoruz!» demek, hayallerine bir mülk halinde yerleşmiş olan «Toprak sahibi olmak ümidi»ni veya hayatında binbir güçlükle edindiği tek «helâli»ni zorla elinden almak demektir. Böyle bir davranış ise, kaşalot toprak sahiplerinin başvurabileceği bir «karşı devrim»e müttefik kazandırmaktan başka bir sonuç vermez.

Uzun zamandır bir fabrikada veya atölyede çalışan ve toprakla ilişkisini koparmış olan bir sanayi işçisi ise bütün gücüyle - emeğinin kalitesini yükseltip, sınıf bilincini geliştirerek - işçi olarak kendine sağlam bir istikbâl hazırlamak yolunda çalışacağı yerde, burjuva mülkiyet ilişkileri (yani müesses sosyal ilişkiler) onun gücünü, «biraz para biriktirip ufak bir dükkân açarak kapitalistleşmek» hayali yolunda tüketiyor.

Burjuvazi bugün, daha çok gelişmiş olan vasıtalarla - yayın araçlarıyla - feodal ve burjuva mülkiyet ilişkilerinin, yani müesses sosyal iliş-

kilerin propagandasını çok daha sistemli ve bilinçli olarak yapmaktadır. Amaçları üretim güçlerinin gelişmesini önlemek pahasına kendi hakimiyetlerini sürdürmektir.

Meselâ bizde «moruk»ların çok eski ve yaygın bir «öğüt: telkin» biçimi vardır: Gençlerin, - kendilerini rahatsız eden - arayışlarını, denemelerini ümitlerini ifade eden eylem ve fikirlerine karşı, onları yıldıracak, pasifize edecek ve gelecek hakkında ümitsizliğe düşürecek bir biçimde, «hele ekmeğini eline al, çoluk çocuğa karış da o zaman bak bu fikirler kalır mı?!» yanıtını verirler.

Tipik bir «küçük burjuva tecrübesi»ni dile getiren bu ifade, orta tabakaların genç insanına, içine gireceği üretim ilişkileri ile, telkini altında kalacağı hakim sosyal ilişkilerin çelişmesinden doğacak bir «girdap»da boğulacağını müjdelemektedir(!)

Bugünkü Türkiye şartlarında, üretim ilişkilerinin düzenlenmesi ve geliştirilmesi anlamında bir «eğitim», tabii ki üretim yapma fiili - veya çalışma saatleri - dışında düşünülebilecektir. Bu durumda eğitim, gelişmekte olan üretim araçlarının tanıtılması ve üretim tarzının formülleştirilmesinden ibaret olan bir «didaktik öğretim» ile her türlü kültürel ilişkiyi kapsayan bir «eğlence» kategorisine ayrılır.

Söz konusu olan eğitim, sosyalist üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin geliştirilmesi ise, herşeyden önce üretim birimlerinin yakınlarına büyük - ve tabii ucuz - «Eğlence Hanları» kurulmalıdır. Böylece «eğlence» kavramı feodal aile ve «canciğer» arkadaş gruplarının kısır sürtüşmelerini (grup mastürbasyonu) aşacak ve geniş yığınların kültürel ilişkileri anlamını kazanacaktır. Tabi bu anlam herşeyden önce demode ahlâk, estetik anlayışları ve her türlü - sekter - tekke doktrinlerinin yıkılmasını içermektedir.

Kolayca çıkarılabilir ki, bu durum ancak bireylerin ekonomik özgürlüğe kavuştuğu, yani devletin bu ekonomik özgürlükleri teminat altına alacak bir biçimde düzenlendiği aşamada gerçekleşir.

O halde emekçi yığınların eğitim sorunu, önce emekçilerin ömür boyu işçi olarak kalabilmelerini sağlayacak (yani mesela politik nedenlerle işçiliğine son verilemiyecek) demokratik aşamaya varılması ve sonra da işçilerin ekonomik özgürlüğe sahip olmaları için devlete yaptırım (müeyyide) uygulayacak bir partiye kavuşmaları ile çözüm yoluna girebilir. Sendikalar ise ancak böyle bir partiye - ve düzenlemeye - yardımcı olabilirler.

Yeni üretim araçlarının tanıtılması ve gelişmekte olan üretim ilişkilerinin formülleştirilmesi anlamındaki «didaktik eğitim»in - günümüz Türkiye'sindeki ters gidişe nazaran - değerlendirmesi ise şöyle yapılabilir : Bir sürü sel yataklarının ve derelerinin üstüne köprü gereken veya bir sürü köy yolu ihtiyacı olan veya bir sürü köy tipi mesken eksiği bulunan bir ülkede «bilim doktoru» ünvanlı bir inşaat mühendisine karşılık belki yirmi otuz tane eğitilmiş taşçı ustaları gerekir. Şimdi bilinçli bir şekilde (tabii ki bol çimento, demir gibi malzemeler satarak müteahhitleri zengin etmek ve «devekuşu» mühendislere yüksek maaş vermek için) kökü kazınmakta olan «Mimar Sinan'ların ahvadı taş köprü ustaları, az bir eğitim ile bugünkü teknikten de yararlanmasını öğrenerek mesela 40 - 50 metre açıklıkta köprüleri bile yapabilirler.

Kaldı ki bugün bizde, gelişmiş ülkelerin ileri tekniğini bilen ve uygulayabilen bilim doktoralı mühendisler de yoktur: olsa da gelişmiş ülkelere kaçar; çünkü o tür gelişmiş üretim bizde yapılamıyor. Diğer taraftan gelenekten, pratikten yetişmiş ve mevcut üretim biçimine uygun olarak eğitilmiş taşçı ustaları da yetiştirilmemektedir. İkisi arası, üretimden kopuk (üretim ilişkilerinden uzak) fakat beş yıllık ağır(!) bir belletme eğitiminden geçmiş, dolayısiyle müesses sosyal ilişkilere şartlanarak «insanca yaşamak» diye lüks bir hayat özlemi içine düşmüş yiyici bir zümre vardır. Bunlar kendilerine uygun bir iş bulamaz; dolayısiyle ilgisiz memurluklarda istihdam edilmeye çalışılır.

Aynı şekilde en basit sağlık hizmetlerinin yığınlara götürülemediği bir memlekette, branşında mütehassıs bir hekime karşılık belki 20-30 tane eğitilmiş «kırık çıkıkçı», «ebe hanım» ve «lokman hekim»ler gerekirken, ağır bir belletme eğitiminden geçmiş pratikten kopuk fakat yüksek hayat standardı bekleyen, dolayısiyle gelişmiş ülkelere kaçabilmek için fırsat kollayan, ülkesine küskün, bedbin ve ruhen hasta durumda pek çok tabipler vardır.

Örnekleri çoğaltmak gerekirse, borudan tüfek tabanca yapan, ilkel olanaklarla motorlu araçları - yeniden yapar gibi - tamir eden ustalar varken, kitaplar arasında makine mühendisleri yetiştirmek, bizim toprakları ve ürünlerini herkesden iyi tanıyan nice usta bahçevanlar, çiftçiler varken, - toprakla ilgisi olmayan bürokrat çocuklarından - uzun ve pahalı bir belletme eğitimi ile yabancı ülkelerin yetiştirdiği toprak ürünlerinin faziletlerini bilen ziraat mühendisleri imâl etmek gibi - daha pek çok - çelişik durumlar da sayılarak, bu düzendeki eğitim sorununun antagonist yapısı hakkında daha somut bir yaklaşım sağlanabilir.

Sosyal ilişkilerde ortaya çıkan bir fikir (tabii soyut bir biçimde), şayet devrimci bir fikir ise, mutlaka üretim ilişkilerinde ifadesini (tabii somut bir biçimde) bulmalıdır.

Aksi halde bu fikir, - cilası nasıl olursa olsun - hakim sınıfın baskı rejimini takviye eden, mevcut durumu savunan, yığınlara baskı amacı güden, içi boş bir fetişten başka birşey değildir... Hatta bu fikirler, «devrimcilik» adına da öne sürülse, yine böyledir.

İşte «eğitim» fikri de - Türkiye'de bugün - sosyal ilişkiler içinde, yani aydınlar arası tartışmalarda, yalnız içi boş bir fetiş olarak işlenmekte ve parlatılmaktadır... Biliyoruz ki, böyle parlak fetişler ancak, bazı «uyanık: fırsatçı» aydınlara, bol maaşlı kariyerler kazandırmaktan başka bir işe yaramaz.

Özünde aynı şey olduğu halde, ayrı ayrı kullanılan, «faşizme karşı olmak», «tekellere karşı olmak», «yönetime katılma» fetişleri gibi «eğitim» fetişi de, bir bütün oluşturan esas meselenin, spekülâsyonu (sömürüsü) üzerinden, kendini eğitim konusunda satmaya çalışanların en «mârifetli»lerine vaadedilmiş bir «ödül»dür.

Yukarıdaki - kısa bir özet olan - Marxist yaklaşımdan da anlaşılacağı gibi, devrimci anlamda eğitim sorunu, düzen müesseselerinin (meslek örgütleri, sendikalar v.b.) çözebileceği bir sorun değildir. Bu sorun da - bütün diğerleri gibi - bir devrimci partinin, bir bütün oluşturan çabaları - eylemleri - içinde çözüme ulaşabilir... Meslek örgütlerinde, sendikalarda gösterilen bütün çabalar(!) - atılan fiyakalı nutuklar ve harcanan paralar - netice itibariyle, birkaç «uyanık: fırsatçı»ya kariyer şöhret ve servet sağlamaktan öte bir anlam taşımaz... Gerçekten de, bu müesseselerde eğitimci olarak görev almış pek çok kişi, yalnız kendini eğitmiş ve mesela «yazı yazma» veya «nutuk atma» tekniğini kazanarak - ve de bu arada ismini de duyurarak - kısa zamanda bol maaşlı fıkra yazarlığı veya mebusluk mevkilerine ulaşmışlardır...

Bütün sorunların diyalektik bir bütünlük içinde çözümlenebileceğini anlıyorsak, ve buna inanıyorsak, bütün iyiniyetli çabalarımızı yalnız «devrimci bir partinin legal platformda oluşturulması» yönünde harcamalıyız.

Bu şekilde düzen müesseselerindeki iyiniyetli çabalar da, ancak böyle bir partinin faaliyetleri ile bütünleştiği oranda, bir anlam kazanır.

TÜRKİYE ÖĞRETMENLERİNİN SORUNLARI VE GÖREVLERİ

İ. H. BAYRAM

Eğitim, toplumun ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel gelişmesinde, halk kitlelerinin bilinç düzeyinin yükseltilmesinde temel bir etkendir. Kitlelerin eğitim sistemi, eğitimin demokratikleştirilmesi, eğitim sisteminin çağdaşlaştırılması, okul-üretim ilişkileri günümüzün başlıca eğitim sorunlarıdır.

Günümüzde okul artık sosyal ve ideolojik mücadelenin bir alanı haline gelmiştir.

Kapitalist Ülkelerde Eğitim :

Kapitalist ülkelerde, kapitalist ve çok uluslu şirketler, gençlerin ve işçilerin eğitim - öğretimini, kapitalist düzenin çıkarlarına uydururlar. Kapitalistler, kârlarını azaltan eğitim giderlerini sürekli olarak kısıtlamak isterler; kendi politikalarını gizlemek, sorumluluktan kaçınmak için okula, eğitimin bilimsel içeriğine, sosyal mücadele içindeki öğretmenlere ve örgütlere karşı bir kampanya yürütürler.

Kapitalizmin bunalımının derinleşmesi, öğretmenlerin yaşama ve çalışma koşullarını daha da kötüleştirmektedir. Bunun sonucu olarak kapitalist ülkelerde öğretmen mücadelesi ileri boyutlara ulaşmaktadır.

Geri Kalmış Ülkelerde Eğitim :

Sömürgecilik ya da yeni sömürgecilik boyunduruğu altındaki ülkelerde eğitim politikası, büyük ölçüde yabancı güçler tarafından belirlenir.

Geri kalmış ülkelerde politik bağımsızlığın kazanılıp savunulması, ekonomik, bilimsel ve teknik geriliğe karşı savaş, ulusal ekonominin kurulması, kültürün yeniden canlandırılıp geliştirilmesi, her alanda yeter sayıda yerli eleman yetiştirilmesi, çözümlenmesi gereken başlıca sorunlardır.

Bağımsız ve ulusal kalkınma yoluna girmiş ülkelerde, cehaleti yoketmek, ulusal kültürü geliştirmek, teknik ve mesleki eğitimi hızlandırmak için büyük çabalar harcanmaktadır. Bu ülkelerde eğitim, ülkenin ekonomik, toplumsal ve kültürel kalkınmasının gereklerine, halkın maddi ve manevi özlemlerine cevap vermeye yöneliktir.

Geri kalmış ülkelerde, eğitim alanında derin eşitsizlikler, adaletsizlikler sürüp gitmektedir.

Bu ülkelerde eğitim hakkının resmen kabul edilmesine karşın, büyük halk kitleleri cehalet içindedir; eğitimden yararlanmada kentlerde, kırsal alanlar arasında büyük farklar vardır. Emekçi kitlelerin ve

özellikle de kadınların eğitimden yararlanmaları çok düşük düzeydedir. Başlıca eğitim sorunları, son çözümlemede ekonomik, sosyal, siyasal ve tarihsel nitelikteki sorunlardır. Eğitim sorunlarının çözümü zorunlu olarak sosyal ve ekonomik değişimlere, ulusal bağımsızlığın kazanılıp güçlendirilmesine, sömürgeciliğin ve emperyalizmin sonuçlarının ortadan kaldırılmasına bağlıdır. Geri kalmış ülkelerde eğitim sorunlarının çözümü, genel olarak yeni sömürgeciliğin yok edilmesine ve özel olarak da eğitim alanında verilecek mücadeleye bağlıdır.

Geri Kalmış Ülkelerde Öğretmen Hareketinin Görevleri :

Ayrı sosyal sistem ve farklı gelişme düzeyindeki 58 ülkenin 15 milyondan fazla öğretmenini çatısı altında toplayan F I S E (Dünya Öğretmen Sendikaları Federasyonu)'nin de saptadığı gibi, geri kalmış ülkelerde öğretmen hareketinin ve öğretmen örgütlerinin başlıca görevleri şunlarıdr :

— Üyelerinin maddi ve manevi çıkarlarını savunmak.

— Irk, renk, din, cinsiyet, politik kanaatlere saygı ve her türlü ayırımcılığa karşı mücadele etmek.

— Sendikal hakların elde edilmesi için çalışmak.

— Tüm öğretmenleri ve eğitim sistemini ilgilendiren mesieki yetişmede söz sahibi olmak.

— Eğitimin demokratikleştirilmesi için mücadele vermek.

— Öğretmenlerin ve örgütlerinin eğitim politikasının saptanmasına, eğitimin plânlama ve **yönetimine katılması için mücadele etmek.**

— Emperyalizmin ekonomik ve ideolojik sızmalarına karşı koymak,

— Ulusal kültürü geliştirip zenginleştirmek, teknik ve bilimsel personelin yetiştirilmesini sağlamak.

— Genç kuşağın ülkesine ve halkına, barış, kardeşlik, ilerleme halklara saygı ve insanlık ideallerine bağlılık ruhu içinde yetiştirilmesi için mücadele etmek.

Emperyalizmin egemenliği altındaki ülkelerde eğitim de bunalım içindedir. Bu ülkelerde öğretmen örgütlerinin amacı, bir yandan üyelerinin ekonomik ve demokratik haklarını savunmak, sendikal hak ve özgürlüklerini elde etmek, bir yandan da demokratik, ulusal ve çağdaş bir eğitim için halkla birlikte mücadele etmektir.

Türkiye Öğretmenlerinin Sorunları ve Görevleri :

Biz Türkiye öğretmenleri, toplumda eğitim gibi önemli bir görevi yerine getirmekteyiz. Buna karşılık emeğimizin karşılığını alamıyoruz.

Günden güne daha da kötüleşen yaşama ve çalışma koşulları içine düşüyoruz.

Öte yandan en doğal, Anayasal demokratik haklarımızı kullanmamız da çeşitli baskı ve kıyımlarla önlenmektedir. Ayrıca yaptığımız eğitim görevinin plânlanmasına, programlanmasına, eğitimin felsefe ve ilkelerinin saptanmasına, tek sözle eğitimin yönetimine katılma hakkımız da yoktur. Bu yüzden ülkemizin ve halkımızın çıkarlarına aykırı ve yabancı bir görevi yapmaya zorlanmaktayız.

Bu neden böyledir? Çünkü: Ülkemiz Türkiye, emperyalizmin ve onun cılız yerli ortaklarının tahakkümü altında, yarı bağımlı bir ülkedir. Ülkemizin bu durumu, eğitim-meslek-özgürlük ve örgüt sorunlarımızı da belirlemektedir.

Bu durum karşısında, Türkiye öğretmen kitlesinin tek demokratik meslek örgütü olan TÖB-DER'in örgütsel bağımsızlığını koruyarak, üyelerinin ekonomik, sosyal istemlerini, ülkemizin eğitim sorunlarını yurt ve dünya gerçekleşinden soyutlamadan, halkımızın demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinde yerini alması doğaldır.

Ancak bu mücadele, hâkim sınıfların icazetini beklemeyen köklü dönüşümlere yönelik bir mücadeledir. Uzak hedeflere varabilmenin yolu mutlak yakın hedeflerden geçerse de Türkiye öğretmenlerinin örgütsel mücadelesi, uzak ve yakın hedefler arasında en sağlıklı dengenin kurulmasını gerektiren bir taktik uygulamayı içermektedir. Özel olarak «bozuk eğitim düzeninden» memnun olmayan öğretmen kitlesinin devrimci gücünü; genel olarak «Türkiye'nin Düzeninden» memnun olmayan kitlelerin devrimci gücüyle birleştirerek «büyük dönüşümün» gerçekleştirilmesine yöneltmesi gerekir tüm gücünü TÖB-DER.

Bu yol zordur. Ama doğrudur.

Bu sürece - kısmen - girildikten sonradır ki, hâkim sınıflar öğretmenler üzerinde baskı ve terörü yoğunlaştırmışlardır. Saldırıların, kıyımların, öldürmelerin gerçek nedeni de budur.

Ülkemizdeki tüm yurtsever ve devrimcilerin, devrimci örgütlerin, örgütlü öğretmen mücadelesine destek olmaları «devrimci dayanışmanın» kaçınılmaz gereğidir. Ayrıca örgütlü öğretmen mücadelesini fraksiyonal zıtlaşmalardan, parti ve particiklerin kendi güçsüzlüklerinden doğan sızma ve tasallutlarından, bu mücadeleyi popülist ve parlâmenterist doyum aracı olarak kullanmak isteyen sözde kadro ve liderciklerin tekelinden kurtarmak ve doğru devrimci çizgisine oturtmak da TÖB-DER'in üyelerine düşen acil bir görevdir.

Sonuç :

Türkiye öğretmen kitlesinin en büyük demokratik meslek örgütü TÖB-DER'in bu görüşler doğrultusunda mücadele vermesi, tüzüğünde «... Atatürk devrimleri, insan hakları evrensel beyannamesi ile Anayasamızın milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti kapsamı içinde, üyelerinin tüm ekonomik, sosyal ve özlük haklarını koruyup geliştirerek birleşmelerini ve dayanışmalarını sağlamaktır» biçiminde saptanan amacını gerçekleştirmek için gerekli ve yararlı olacaktır.

Şadi Baba'dan manzum karakteristikler:

«BABA YASA» DEMELİ...

«Baba»lara bu millet her zaman verir değer...
«Anayasa» adını değiştirirsek eğer
«Babayasa» olursa «Baba»yı tutacaktır
«Anayasa» sözüne boş veren siyasîler.

* * *

RADYO'DA

«Radyo»da «hû... hû cânım» heryerde «goy goy cânım»
Türkiye Mekke'midir, Tekke'mi anlamadım.
Otuz bir mart, şeriat ve menemen geliyor :
Şâd olsun habis ruhun, Abdülhamit, Sultanım!

* * *

AMERİKAN PARMAĞI

Gerçek sosyalistlerin kalbi kan ağlamakta
Kara bulutlar geldi, bir güzelim şafakta.
Kim yaptı? nasıl böyle parçalandık demeyin...
Şüphe yok amerikan parmağı oynamakta.

ŞADİ ALKILIÇ

BOYKOT - İŞGAL HAREKETLERİ
ve
SOSYALİST(!) PARTİLERİMİZ

M. SALİH

İşçi hareketleri tarihimizde, sendikaların kurulabilmesi, benimsenmesi - benimsetilmesi, sendikalarda örgütlenilmesi, kısacası sendikalizmin yerleşmesi - yaygınlaşması için çok çalışılmış, çok mücadele verilmiştir. Bu mücadele zaman zaman genişlemiş veya sınırlandırılmıştır. Ancak en geniş haliyle hareket **«Genel Grev»**e varamamış vardırılamamıştır. Zaten sendikalizmin en geniş ve gelişmiş halinde bile «**İŞÇİLERE EKONOMİK HAKLARININ VERİLMESİ**» ilkesi esas teşkil etmektedir. Buna zaman zaman «Hak verilmez alınır» gibi biçimsel itirazlar yükseltilmekte ise de, alınacak hakların en çok «iş gücüne hak ettiği bedelin verilmesi»ne, sendikalizmi bilen kimsenin bir itirazı olmasa gerek!... Oysa işgücünün gerçek değerini bulması ancak kapitalist ilişkilerin ortadan kaldırılmasıyla mümkündür.

Sendikalar, gerek kuruluş amaçları, gerek yapıları ve burjuva düzeninde bürokratik formaliteleri de içeren bir şekilde dondurulmuş bulunmaları ve böylelikle burjuva düzeninin kurumlaşma biçimlerinden olmalarıyla belirli bir hareket sınırının ötesine geçemiyecekleri açıktır. Zaten tarihen de bu böyledir. (Sendikalizm için daha geniş bilgi KATKI'nin bundan önceki sayısında vardır.)

Sendikal mücadele sosyalist mücadelenin belki destekleyici yollarından birisidir. Ancak sosyalist mücadele - bizde yapıldığı gibi - asla sendikal hareketin içinde hapsedilemez. Veya - yine ülkemizdeki gibi - sendikal harekete oturtulup onun ötesinde sadece demeç vermeyi «yaptırmayacağız - kaptırmayacağız - müsaade etmeyeceğiz - mücadele edeceğiz» gibi laflarla sosyalist mücadele yaptıklarını sananlar, eğer aldandıklarını kabul etmemekte direniyorlarsa, bu, onların bu yola bilinçli olarak girdiklerini yani ihanet halinde olduklarını göstermeye yeterdir. Gerçekten de bugün mevcut «sosyalist(!) Partiler»in tümü sırtlarını bir sendikaya dayayarak - maddeten ve manen -, icra-i faaliyet eylemekte ve sosyalistçilik oynama - Kimin adına oynuyorlar? - yarışına girişmektedirler. Dikkati çeken şey «sendikal hareket»e oturtulan ve hapsedilen «sosyalist mücadele»nin bu devrimci(!) etiketli sendikalar ile sosyalist(!) patentli partiler arasında mevcut ve ortak olan görüş «işçiyi işçi adına yönetme» yani **«işçiyi gütme»**, durmadan «nutuk çekme» - ajitasyon ve propaganda şeklinde söz ve yazıyla seslenerek ken-

dilerine inanma ve güvenmeleri için kendi saflarına çağırmaktadırlar.

Sendikacılar, işçiler adına patronla nasıl **toplu-sözleşme** (ya da yaygınlaşan bir deyimle **gizli-görüşme-sözleşme**) görüşlerini sürdürmekte ve işçileri böylelikle yönetmekte(!) iseler; sosyalist patentli partiler de patronlar topluluğuyla (kapitalistlerle) gizli görüşmeler yaparak işçiler adına mücadele edeceklerini iddia etmekte ve işçilere: «Siz müsterih olunuz; biz görüşmelerde sizi fedakâr ve cefakârca savunacağız», diye öğüt vererek sosyalist mücadele için dünyada eşi görülmemiş bir «nutuk çekme» yarışmasının kazanıcıları olmak için yırtınmaktadırlar. Oysa işçiler: «Biz sizin gibileri çok gördük. Ayrıca size nasıl güvenelim, peygamberliğiniz mi var? Sadece «söz»e güvenecek olsak «söz verip ölenler»in peşinden giderdik. Sizse bu yoldan kariyer ve para vuruyorsunuz!» dercesine aldırmaz bir tavırla kendi hareketlerini sürdürmektedirler. Çünkü işçiler, artık bilmektedirler ki, bu pazarlık belki işçilerin cebine bir kaç kuruş daha indirebilecek ama bunun yanında umut-sömürücüsü kişiler milyoner olacak ve sömürü süregidecektir. Üstelik sosyalist(!) olduklarını söyleyen ama **«işçilere insiyatif»** vermekten kaçınan bu yeni efendiler(...)in nasıl kırbaç kullanacakları hiç belli değil!

Devrimci etiketli sendikacılar ile sosyalist patentli «Partiler» ve yönetici olma meraklısı bayların yanaşamadığı - belki akılları almıyor veya mantıklarının sınırlarını aşıyor - veya yanaşmak istemediği **«yığınlara insiyatif»** tanınmasıdır. Burjuvazinin ve hatta yönetici olma meraklısı bu küçük burjuva kafalıların ödünü koparacak olan şey budur, «yığınlara insiyatif» verilmesidir. Çünkü yığınların insiyatif sahibi olması demek «nutuk çekme», «hayal kurma», «allamelik taslama», «lafazanlık-gevezelik» gibi küçük burjuva hastalıklarına mustarip olanların pozlarının artık sökmemesi demektir. Ve artık sosyalizmcilikten vurgun vuran bu «milyoner hayatı yaşamak» heveslilerinin derslerini almaları demektir. Yığınların insiyatif sahibi olması kendi kendilerini yönetmeyi onlara öğrettiği gibi, buna alışmalarını, yani önce yerel yönetimde söz ve karar sahibi olmalarını ve giderek merkezî idarede söz ve karar sahibi olmak konusunu hayal olmaktan çıkarıp bunu kavramalarını ve durumu somut olarak görebilmelerini sağlayacağı için bundan vazgeçilemez.

Yoksa bürokratik kafalılıkla sosyalistçilik oynamak olur. Ve bu durumda sosyalist hareket ya bir provakasyonla ve ihanetle sonuçlanır - sonuçlandırılır; ya da, bir kısır döngüye saplanıp kalınır. Ki bugüne kadar hem ihanet-provakasyon ve hem de kısır döngü durumları bazan ayrı ayrı ve bazan birlikte görülmüştür.

Ülkemizde bugün mevcut olan anlayış odur ki: Bir sosyalist parti kurulur, örgütlenir; örgütlenmekten maksat hababam üye kaydetmek ve partinin il-ilçe teşkilâtlarını kurmaktır. Yani «baş saymak» veya «yer edinmek»tir.

Ve bir gün... bir gün... bütün işçilere **«eylem»** yapmaları söylenir. (Ayıp olmasın diye **«emredilir»** demiyoruz.) Anladıkları **«eylem» türü «grev» veya «sokağa dökülmek»**tir. Sonra bir **«kıyam»**... Ve parti **«işçi sınıfı adına»** idareye el koyar. Burada önceden burjuva kurumlarına (müesseselerine) karşı yeni kurumlar oluşturmak, eski kurumların inkârı (negationu), aşılması, eskileri aşıp onlardan vazgeçmek bu bayların kavrama sınırlarının dışındadır.

Yani bu bürokrat kafalıların sosyalist hareketten anladıkları şey geniş ve yığınların seyirciliğinde-şakşakçılığında **«DARBE»** gibi bir şey... Burada, tabiidir ki, bugün **«parti üyesi»** olarak çalışan, azimle(!) mücadele eden baylar yarın mükafatları olarak «yönetici olma hakkı» nı kazanacaklarını düşünmeleri de onlara normal gelmektedir. Fakat **bu tarihen mahkûm edilen bir düşünceyse** de, tarih körleri ve kalın kafalıları aydınlatmamaktadır.

Hala sendikalizme saplanıp kalmış ve yukarıda kısaca açıklanan darbeci-sol anlayışa sahip «particikler»in allameleri, bilerek veya bilmeyerek burjuvaziye hizmet yarışında ve «yığınlara insiyatif» tanımıyan hedef göstermelere (hedef saptırmalara) yönelmektedirler :

Sendika Seçme Hakkı
Referandum
Sendika Kurma ve Değiştirme Hakkı
Grevlerin Ertelenmesine Son

gibi sloganlarla aşılmakta olan eski hedeflere dönülmesini istemektedirler. Belki eski dönemlerde bu hedefler bir anlam taşırdı.

Bu sloganlarla gösterilen hedeflerin(!) aşıldığını neden söylüyoruz?

İşçi hakkını istediği ve hakkına sahip çıkmaya yeltendiği veya yöneltildiği zaman hemen «hukuk, yasalar, yönetmelikler, tüzükler, gelenekler...» vb. nedenlerle karşısına çıkılmış ve durdurulmağa çalışılmıştır. Sendika kurma hakkı, sendikal haklar, grev, genel grev, sendika değiştirme, gösteri düzenleme hakkı... Grevi yasaklama, grevin ertelenmesi, sendika kapatmalar... Toplu sözleşme, grev-lokavt yasası, federasyonlar, konfederasyonlar... yüzlerce sendika... Tarım işçilerinin sendikalaşmaya başlaması... Patronların her türlü işçi hareketine saldırısı, çamur atma-karalamaları, her türlü işçi hareketini «kışkırtma sonucu» oluşmuş gibi göstermesi, patron-devlet işbirliği...

Hareketlerin düz çizgi şeklinde görülmesinden bugün işçi hareketi anlaşılmamakta veya anlaşılmak istenmemektedir. Bir yandan daha sendikalaşmamış işçiler varken (gerek küçük şehir gerek tarım işçilerinin büyük çoğunluğu) bir yandan da işçi hareketinin «sendikalizm»in sınırlarından taştığını ve «sendikal hareket»in aşıldığını söylemekteyiz. Ve tabi bu, her şeyi düz-durgun ve mekanik düşünmeye ve görmeye alışmış-alıştırılmış veya donmuş-kalıplaşmış bir düşünce yapısına sahip bürokrat kafalılarca anlaşılamamaktadır...

Sendikalizmin esas uygulama silahı «Grev»dir. Gerçi «Genel Grev» veya «sokak gösterileri» de vardır. Ama esas uygulananı «grev»dir. «Grev»deki işçiler, işyerinde «grev gözcüsünü» bırakıp işyerlerini terkettikleri zaman, gözcüler patronlarca dövdürülmüş, tutuklatılmış ve işten atılmışlardır. Dahası patronlar işyerine başka adamlar sokmuş, çalıştırmış, mal kaçırtmış ve hatta toplu işten atmalara girişmiştir. Çoğu zaman buna karşı, işçiler, çaresiz kalmış, bunun üzerine toplu olarak işyerinde kalmaya başlamışlardır. Yani işyerini toplu olarak kontrol (denetim) altında tutma eylemi başlatılmıştır. Bu durumda ne gözcü dövülmesi, ne patronların mal kaçırtması, ne de başka baskı yollarına patronlar başvurabilmiştir.

Dahası, «grev»; bir çok ön görüşme, formalite, sendikaların ayak oyunları, sendikacıların işçiyi satmaları yüzünden geciktirilmiş-sürüncemede bıraktırılmıştır. Bunun üzerine yine toplu olarak işçiler, işyerinde toplanmış ve işlerini BOYKOT etmiş ve fakat işyerlerini terketmemişlerdir. İşte bu, sendikal hareketin aşılmasının ilk adımıdır. Ve sendikalara-sendikacılara rağmen bu adım atılmıştır. (Hatta devrimci(!) etiketli sendikalara rağmen!... Çünkü bu hareketlerin büyük bir kısmı da devrimci etiketli sendikaların «egemen» olduğu işyerlerinde de olmuştur ve olmaktadır.)

BOYKOT işin durdurulması, ancak İŞYERİNİN terkedilmemesi demek olmaktadır. İşçi işyerine gelmekte ama çalışmamaktadır. İşini bırakmakta ama işyerini terketmemektedir. Burada provakasyonlar, pazarlıklar önlenmektedir. Herşey açık-seçik ve işçilerin gözleri önünde olmaktadır. Tehdit, fiskos ve ayak oyunlarına güdülmeye yer yoktur. Herkes söz alıp düşüncesini söyleyebilmektedir. Veya görüşmeleri yapacak temsilciler seçilmekte, görüşmeleri yapmakta ve toplu durumdaki işçilere yeniden iletilmekte ve karara bağlanmaktadır.

Boykot, üretimin durması nedeniyle ve patronun da bu eylemler sırasında ücret ödemesi yapmaması dolayısiyle kısa zamanda İŞGAL'e dönüştürülmüştür. İŞGAL, herkesin işbaşında, işini bırakmadan üretimi sürdürmesi ve fakat üretimin denetlemesini (kontrolünü) kendisi-

nin fiilen yapmasıdır. Zaman zaman üretimin pazarlamasını da işçiler yapmıştır. Hatta fiilen İŞYERİ KONSEYLERİ'nin kuruluşu gerçekleşmiştir.

Çeşitli geçiş biçimleri olan ve kabaca açıklanan BOYKOT-İŞGAL hareketleri - eylemleri - nin çıkış ve oluşum nedenleri çok olmakla birlikte; genellikle **SENDİKALİZMİN tıkandığı** yani, **SENDİKAL HAREKET İÇİNDE BİR ÇÖZÜM SAĞLANMADIĞI** zamanlarda ortaya çıkmış olması; bu hareketlerin, **SENDİKAL hareketlerden taşan** yeni bir hareketin şekilleri olduğunu göstermesi için yeter nedendir.

Sendikal hareketin tıkandığı ve çözüm getiremediği :

— Patron sendikacıların görüşmelerde başarı gösterememesi

— Patron sendikacıların işçileri satması

— Grevde gözcülerin dövülmesi, tutuklatılması, işten atılması

— İşçilerin işyerlerini terketmesinden yararlanan patronun mal kaçırması

— İşçilerin grev kararı alınmasında söz sahibi olmamaları

— Sendikacıların keyfi davranması ve işçileri «gütmek» istemesi

— Toplu sözleşmelere patronların yanaşmaması

— İşçilerin arkadaşlarının şu veya bu sebeple işten atılması

— Patron veya polis-jandarma baskısı olması

— Grevin Bakanlar Kurulunca birçok kez ertelenmesi

— İşçilerin kendilerini «devrimci» tanıtan sendikacıların dahi ihanetine uğraması

— Patronların lokavt ilan edip işçileri sokağa atması

— Komşu işyerleri veya aynı nitelikteki işçilere yardım gerekmesi v.b. gibi durumlarda İŞÇİLER SENDİKAL HAREKET SINIRLARI İÇİNDE ne yapabilirlerdi?

Bu soruya SENDİKAL HAREKET SINIRLARI İÇİNDE CEVAP VERİLEMEZ!...

Öyleyse işçiler, yeni bir harekete başvurmak veya susmak ve verilene razı olmak durumuyla karşı karşıya kalmışlardır. Öyleyse ya işçiler, sendikacıların dahi tekliflerini reddedip işbaşı yapmayacak, ama yukarıda anlatılan bağlayıcı nedenleri ortadan kaldırıcı bir çözüme yönelecek; ya da, susup oturacaklardı.

Ve işçiler susmadı!...

İşçiler, sendikalizme-sendikacılara rağmen işyerinde kaldılar; «İŞİ BOYKOT» ettiler ama iş başında veya işyerinde... Üretimi durdurdular, ama üretim yerini (işyeri-fabrika)terketmediler. Dahası ufak bir baskıyla bu hareketten GERİLEMEK yerine tam tersine bir adım daha attılar: İŞYERİNİ İŞGAL ettiler. Ancak ölümüz çıkar buradan dedi

ler. Burası bizim işyerimiz, burada bizim de hakkımız var dediler.

İşte kalın kafalıların anlamadıkları hareket - eylem buydu? SENDİKALİZMİN AŞILMASI... YENİ BİR İŞÇİ ÖRGÜTLENMESİ BİÇİMİNİ ARAYIŞ!... Bu harekette işçi, bizzat İŞYERİNDE SÖZ SAHİBİ OLMAK istediğini açıklıyordu; SENDİKALİZM'in ötesinde...

1967 yılından beri yüzlerce işyerinde, çeşitli nedenler ve benzer biçimlerle ortaya çıkan ve sendikalizmi aşan, sendikalizmin çıkmazlarına alternatif getiren bir hareket - eylem - le karşı karşıyayız.

Son zamanlarda çok artan, çok yaygınlık kazanan, hatta en dikkat çekici olanı şu ki bazı **İŞYERLERİNDE PRATİK HALİNE GELEN VE HEP TEKRAR EDİLEN BOYKOT İŞGAL HAREKETLERİ** (bir işyerinde birkaç kez uygulanması), en sağcısı gazetelerin dahi baş manşete aldıkları-verdikleri (Bakınız SON HAVADİS Gazetesi - 21.8.1975 tarih - Beş sütun üzerine o günün en büyük başlığı) haberlerden olduğu halde, **solcu geçinen gazetelerde hala «sendika seçme hakkı»nın kısıtlanmasına karşı bir hareketmiş** ve **sendikal hareket sınırları içinde imiş gibi «DİRENİŞ» adı altında verilmesi** dikkat çekicidir. Ve daha ilginci ise yukarıda «yönetici olmaya meraklı» diye nitelediğimiz sosyalist geçinen bayların **BOYKOT-İŞGAL hareketlerine karşı takındıkları sessiz tavırdır.** Ne gazetelerinde ne de demeçlerinde bu hareketlerden - eylemlerden - bahsetmektedirlr. Bu, burjuvaların **«yok saymak» hastalıklarının bu sosyalist etiketli baylarda olduğunu** bize anlatmağa yeterdir.

Sendikacılar ve durgun-sabit bir kafa ve mantık yapısına sahib baylar istediği kadar çırpınsın! Bu hareketler devrimci(!) sendikaya ve bir işyerinde işçilerin ona üye olmalarına rağmen, aynı işyerinde ayrı işçilerin yine BOYKOT-İŞGAL hareketlerine girişmesi sendikacılığın tıkandığının ve aşıldığının en büyük kanıtı olduğu halde, bu hareketler hakkında hala görüşlerini belirtmeyen «sosyalist particikler»in nitelikleri kendiliğinden ortaya çıkıyor. Bir hareket oluyor, en büyüğünden en küçüğüne kadar **yüzlerce işyerinde binlerce işçi** bir hareketi oluşturuyor ve bu hareket - eylem - biçimi **yıllarca sürüyor** ve sürmekte iken sosyalist olduğunu iddia eden **bir yığın sosyalist partiden hiç biri bu konu hakkındaki görüşlerini belirtmeyecekse...** bu sosyalist(!) partilerin ne olup-olmadıkları hakkında hiç bir söz söyleme gereği var mıdır?..

Yığınlara insiyatif tanımıyan hiç bir kişi veya grup veya parti sosyalist olduğunu iddia edemez. İşçileri babalarının güdülecek koyun sürüsü, kendilerini de çoban sanan baylar istedikleri kadar kendilerinin daha iyi «yönetici» olduklarını tekrarlayarak yırtınsınlar... istedikleri

kadar işçilere umutlarının devrimci sendikalarda olduğunu tekrar ede dursunlar, ancak ve ancak, bu, onların mevki kapma hırslarının ve mama isteme (sendikalardan avanta alma) ihtiyaçlarının yani oportünistçe tavırlarının kanıtı olacaktır...

Hatta «Biz mi size İŞGAL-BOYKOT yapın dedik?» diye işçileri azarlamaya yeltenen devrimci(!) sendika liderlerinin «işçiyi gütme» alışkanlıkları ve oportünistçe tavırları, burjuva ve yardakçılarının tüm ayak oyunları BOYKOT-İŞGAL insiyatifinin kullanılmasına ve işçilerin işyerlerini yönetmede söz sahibi olmasına ve bunun için gerçek sosyalistlerle ortak çalışmaya girip İŞYERİ KONSEYLERİ'ni kurmalarına engel olmayacağı bir kere daha gözlemlenebilmekte ve anlaşılmaktadır.

Geçen (18.) Sayımızdaki Yanlış ve Eksikler :

1) 1. sayfada, 6. satırda: «bu işçiler ordusundan» yerine, doğrusu «bu işsizler ordusundan» olacak.
2) 19. sayfa 23. satırda: «bir dergide de» yerine, doğrusu «bu dergide de» olacak.
3) 18. sayfadaki dip notu: (1) T.Z. Tunaya s. 757
4) 23. sayfadaki dip notu: (*) Yıl 1, sayı 10 sayfa 3, (26 Nisan 1950).

SOSYALİST YAYINLARA BAKIŞ

MADEN İŞÇİLERİNİN SESİ — Sayı: 1 - Eylül 1975 - «Yeraltı Maden - İş Sendikası»nın yayın organı. Gazetenin 3. sayfasında şu satırlar okunuyor: «9 Ağustos günü Amasya havalisi Maden-İşçileri Sendikası yöneticileri ve Yeni Çeltek İşletmesi maden işçileri, Türkiye, maden işçilerinin mücadelesine önder oldular.»

Anlaşıldığına göre Türkiye'de ilk defa evrensel çapta örnek bir hareket (Alpagut Olayı) ortaya koyan yörenin maden işçileri şimdi de meydana getirdiği örnek doğrultusunda daha bir bilinçli ve programlı bir mücadele yöntemi geliştirmektedirler. Bu yöredeki işçi kitlesinin süratle politik bilinç kazanmakta olduğunu gösteren ifadeler yeni çıkan bu Sendika Gazetesinden açıkça yansımaktadır :

«ÜRETEN BİZİZ YÖNETEN DE BİZ OLACAĞIZ» (Birinci sayfadaki slogan.)

«ARTIK SÖYLEYECEK, KARAR VERECEK VE UYGULAYACAK OLAN BİZLERİZ.» (3. sayfa)

Son sayfada :

«BÜTÜN MADEN İŞÇİLERİ İŞÇİ KONSEYLERİYLE YERALTI MADEN-İŞ SENDİKASININ YÖNETİMİNE KATILIRLAR.» ana başlıklı yazıda şu ara başlıklar göze çarpıyor :

«İŞÇİ KOSEYLERİ NASIL KURULUR?»

«İŞÇİ KONSEYLERİNE SEÇECEĞİMİZ SÖZCÜLERDE NELERE DİKKAT EDECEĞİZ?»

«İŞÇİ KONSEYLERİ NASIL ÇALIŞIR?»

«İŞÇİ KONSEYLERİNİN KURULMASI NEYİ GÖSTERİR?»

KATKI'nın Notu : Bu gazeteden artık görülüyor ki, işçiler, işyerlerinde kurulması gereken İşçi Konseyleri hakkında düşünmeye başlamışlardır. İşçiler, ilkel şekillerde de olsa bu müesseselerin pratikteki yapısı hakkında tasarılar önermekte ve tartışmaktadırlar.

Bu durumlarıyla işçiler, merkezî iktidardan icazet bekleyen sosyalist aydın-geçinirleri en azından otuz yıl geride bırakarak mücadelelerini sürdürmektedirler.

Yalnız biz, bu çok olumlu işçi gazetesinin yazı kuruluna şu arkadaşça uyarıları yapmayı görev sayıyoruz: İşçi Konseylerinin yapısı hakkında ve bunların sendikalarla karşılıklı ilişkileri hakkında acele bir «son yargı»ya varmaktan kaçınmalıdırlar. Bu müesseselerin kuruluşu muhakkak ki - son tahlilde - yurt çapında bir planlama ve örgüte bağlı olacaktır. Bu arkadaşlar, başladıkları deneylerin ve formülleştirdikleri

önerilerin ancak ve yalnız - son tahlilde - varılacak esas biçime bir «yaklaşım» olduğunun bilincinde olmalıdırlar.

Ancak biz burada arkadaşların kullandıkları bir yanlış terime karşı çıkacağız: Yazıların bir kaç yerinde «işveren sınıfı» deyimi kullanılmıştır. Bu terim F. Engels'in şiddetle karşı çıktığı, genellikle kaşalot Alman Kapitalistlerinin piyasaya sürmüş olduğu yaldızlı, kalp (sahte) bir deyimdir. (Arbeitgeber), Engels, kapitalistlerin veya patronların işveren değil değil, iş-alan, emek-alan (yani emek sömüren) olduklarını söylüyor. Gerçekten «işveren» deyimini kullanmak, vermek lütfunda bulundukları «iş»i, patronların zimmetinde bir hak olarak görmek demektir.

Bu gazetede yazan arkadaşlar da bir dereceye kadar mazurdurlar. Çünkü bu deyimi Türkçemize - üstelik marxist bir deyim olduğu iddiası ile - kazandıran(!) ve yayan Hikmet Kıvılcımlı adlı bir eksantrik adamdır. Bu adamın kör kuyuya attığı - bunun gibi - irili ufaklı taşların hepsini çıkarabilmek için daha pek çok devrimci aydın bir müddet uğraşacaklardır.

ÜRÜN — Sosyalist Dergi - Sayı: 15 Eylül - Sayfa: 23'te «Günümüzde Demokratik Mücadele» başlıklı ve Ahmet Şanlı imzalı bir yazı yeralmakta.

Yazıdan anlaşıldığına göre Ahmet Şanlı, günümüzde «tekel (monopol)»lere karşı verilecek mücadelede işçilerin yönetimine katılmasının, yani, İşyeri Konseyleri'nin önemini kavramış görünmektedir. Ve yazının sonlarında çok olumlu bir uyarıda bulunarak, yönetime katılma fikrinin veya İşyeri Konseylerinin yapısının, günümüz şartlarına göre somutlaştırılmasını önermektedir: «Ne kadar haklı ve doğru olsalar da, soyut sloganlarla yetinmek, en çok tekellerin ve onların hükümetlerinin işine yarayacaktır. Onlara, bu sloganları kendi amaçları yönünde yorumlama, biçim verme ve kullanma olanağını verecektir. Örneğin çalışanların çalıştıkları işletme ve kurumların yönetimine katılmaları ve demokratik kontrola sahip olmaları; demokratik talebin soyut bir sloganı olarak kaldığı, biçim ve yönteminin belirlenip somutlanmadığı bazı ülkelerde, tekellerin işine gelecek biçimde «sınıf barışını» sağlayıcı, kapitalizmi destekleyici yönde, özde ve biçimde kullanılabilmiştir. Oysa aynı sloganın, özü, biçimi ve uygulama yöntemleriyle somut reform talepleri haline geldiği diğer bazı ülkelerde ise, tekellerin ve hükümetlerinin kabul etmeye hiç yanaşmadıkları, kapitalist sistemin temelini ve tekellerin ekonomik egemenliğini kısıtlayıcı, dolayısıyla devrimci talepler olabilmiştir.»

Ahmet Şanlı, bu önerisi yönünde verilmiş ve günümüz şartlarına göre oldukça somut bir «yaklaşım» planını KATKI'nın 18. sayısında görmüştür, herhalde...

Fakat ne var ki, aynı yazının başlarında bilinçli bir sosyalistin şanına yakışmayacak talihsiz bir ifade, yazının olumlu havasına gölge düşürmektedir: «Dolayısıyla günümüzde demokratik mücadele, ...bir saldırı mücadelesi olmak özelliğini taşımak durumundadır.»

Halbuki gerçek sosyalistlerin lügâtında, ister yığınlar için düşünülsün, ister devrimci aydın militanlar için söz konusu olsun «saldırı mücadelesi» diye bir deyim mevcut değildir.

İLKE — Sayı: 21 (Eylül 1975) Derginin bu sayısının büyük bir kısmı «Dr. Hikmet Kıvılcımlı ve Sosyalist Hareketimiz» adlı uzun bir yazıya ayrılmış. Kıvılcımlı Doktrininin bilimsel(!) eleştirisi iddiasını taşıyan bu yazının hangi tüzel veya gerçek kişinin görüşünü aksettirdiği belirsizdir. Bu yazı TSİP Partisinin görüşlerini aksettiriyorsa, Partinin hangi organında alınan hangi karara dayanılarak yayınlanmıştır? Yok eğer tek bir şahsın fikrini yansıtıyorsa, o şahıs nasıl bir şahıstır ki, bilimsel eleştiri yapıyorum savıyla büyük bir gürültü kopardığı halde adını açıklamaktan kaçınsın? Merak edilen husus, bu bilimsel(!) eleştirinin şerefi(!) kime ait olacaktır?

KATKI'nın Notu : Bütün bu uyarıları ancak ve yalnız bilinçsizliklerinden ve toyluklarından dolayı TSİP Partisi denilen kümesin etrafında dolaşan samimi genç arkadaşlar için yapıyoruz.

KİTLE — Sayı: 67 - s: 5'te Oya Baydar adlı bir Hanımefendi(!) «Doğru Yoldayız» başlıklı yazısıyla «karanlıkta ıslık çalarak» kendi kendine cesaret vermeye çalışıyor.

KADINLARIN SESİ (İlerici Kadınlar Derneği Organı) Sayı: 2 - İçerik bakımından olumlu bir gazete görünümü arzediyor. Birinci sayfadaki slogan: «Sömürüsüz ve savaşsız bir dünya!» Başyazıdaki, uğrunda mücadele edilmesi gereken önerilerden «sosyalist ülkeler de dahil bütün komşu ülkelerle saldırmazlık anlaşmaları imzalanması» maddesi, ancak Atatürk zamanında sağlanabilmiş bir «bağımsızlık» durumunun özlemini dile getiriyor.

YÜRÜYÜŞ — Yayınını aksatmadan sürdürüyor. Ancak içinde yer alan aktüel yazılar, bir «talebe protestosu», teorik görüşler ise «suyuna tirit» bir anlamsızlık örneği veriyor.

TİP'in Sayın Genel Başkanı Behice Boran'ın geniş görüşlü ve hatasız olabilmek iddiası ile kaleme aldığı taktik yazılar, bu anlamsızlığı o kadar olgunlaştırıyor ki, - eskilerin deyişiyle bu yazılar - «yedi deve yükü tefsir ve şerh» kaldırabilir... Müfessir ve Müşerrih'leri zuhûr edinceye kadar, bu yazıların derin mânâsının cahili olarak kalmak, en büyük üzüntümüzdür.

Yürüyüş'ün bu durumundan anlaşıldığına göre TİP partisi, yüksek bir yerden «yürü yâ kulum!» emri gelmedikçe, yürüyemeyecek.

Dergimizin sahibi Ali Ergin GÜRAN hakkında 12. sayıda çıkan yazısında dolayı İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesinde, «Komünizm propagandası yapmak» suçlamasıyla dava açılmıştır.

1975 EYLÜLÜNDEN KATKI

2 - Eylül: Tariş İplik Fabrikasına mensup 700 işçi BOYKOTta.

8 - Eylül: Sungurlar'da başlatılan BOYKOT'un sendikanın müdahalesiyle greve dönüştürülmesinden sonra, «grev kırıcı örgütler» işyerine baskın yaptı.

11 - Eylül: Pravda, Portekiz Sosyalist Partisi'ne çatarak, «karşı devrimci pratisyenler» deyimini kullanıp «emperyalist propagandanın tüm araçları siyasal mücadelenin anlamını çarpıtmak için seferber edildi.»

15 - Eylül: Türkiye-Irak petrol boru hatta liman inşaatı işçileri BOYKOT'ta.

16 - Eylül: TSİP, seçimlerde CHP'yi «desteklememe» kararı aldı. - Çapa sağlık işçileri BOYKOT'ta. - Eskişehir'de işçiler kil ocaklarını ikinci kez İŞGAL ettiler.

21 - Eylül: DİSK'in 20 eylülde tertiplediği «DEMOKRATİK HAK VE ÖZGÜRLÜKLER İÇİN MÜCADELE MİTİNGİ'nde TSİP'liler ve MAO'cular olay çıkardılar, işçiler tarafından kınanarak «enterne» edildiler.

23 - Eylül: TARİŞ'te 400 işçi halen BOYKOT'ta. - Çağdaş Metal-İş Sendikası «yönetime katılma» önerisinde bulundu.

29 - Eylül: Ruhsal çöküntü Amerika'da yaygın bir hastalık haline geldi: Ulusal Akıl Sağlığı Derneği ABD'de deprasyonun (Ruhsal çöküntü) ülkede en yaygın akıl hastalığı sayılan şizofreni'ye rakip duruma geldiğini belirterek, Amerikan halkına hitaben bir uyarı yayınlamıştır.

30 - Eylül: Sovyetler, USA'nın iç politikasında «şahinler»i inisiyatif sahibi yapmamak için, «halkların biribirlerine yakınlaşması» ve «yumuşama» yönünde yeni bir barışçı girişimde bulundu: Sovyet yönetimi, isteyen Amerikalı gazetecilere -bir yıl içinde- ülkeye istedikleri kadar giriş, çıkış izni vereceğini açıkladı.